

DECIZIE

18 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Daniela Cășuneanu împotriva încheierii din 12 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cășuneanu împotriva Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la anularea ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare dnei Daniela Cășuneanu”,

c o n s t a t ă :

La data de 08 mai 2012, Daniela Cășuneanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Companiei Naționale de Asigurări în Medicină solicitând anularea ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare dnei Daniela Cășuneanu”.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la data de 03 martie 2012 a recepționat copia ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 prin care i s-a aplicat sancțiune disciplinară - avertismentul, în baza art.206 alin. (1) lit. a) Codul muncii. Sancțiunea disciplinară a fost aplicată în baza concluziilor formate în baza documentelor examinate, care reprezintă rezultatul controlului inițiat în baza lămuririi prezentate în baza art.208 Codul muncii.

Menționează că, în conținutul ordinului din 29 februarie 2012, emitentul a specificat că sancțiunea disciplinară se aplică baza rezultatului controlului efectuat în perioada 11 ianuarie 2012 – 13 ianuarie 2012, reflectat în actul de control din 13 ianuarie 2012, în care sunt enumerate un șir de încălcări a regulilor generale sau necorespunderea situației cu Regulamentul de desfășurare a controlului de către Agenția Teritorială Cahul.

Afirmă că, partea introductivă a ordinului nr.62 cuprinde informații de ordin general, lipsind constatări concrete, care sunt necesare pentru stabilirea circumstanțelor și aplicarea sancțiunii disciplinare.

Declară că, conținutul ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 prestabilește pseudofundamentarea aplicării sancțiunii pe careva elemente ale vinovăției autorului. Prima concluzie din ordin indică despre stabilirea neconcordanței între rezultatele controlului cu cele din dispoziție, iar a doua concluzie ține de faptul că

conținutul părții motivate și rezolutive este contradictoriu.

Indică că, Ordinul nr.62-e din 29 februarie 2012 nu conține informația despre încălcările nemijlocit admise de către persoana vinovată, acțiunile acesteia, care au servit temei pentru aplicarea sancțiunii.

Consideră că, ordinul nr.62-e din 29 februarie 2012 privind aplicarea sancțiunii disciplinare urmează a fi anulat, deoarece la emiterea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare atât în privința directorului general al Agenției Teritoriale Cahul, cât și în privința directorului adjunct, nu s-au luat în considerare materialele prezentate, care demonstrează nevinovăția angajaților sancționați.

Concomitent remarcă că, la emiterea ordinului nr.62-e, organul emitent s-a bazat numai pe două acte care ar confirma vinovăția sa, și anume: actul nr.6 din 26 martie 2010 și actul nr.31 din 02 decembrie 2011, care au fost întocmite de ea, în exercitarea atribuțiilor de director adjunct în lipsa directorului Agenției Teritoriale Cahul din cadrul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Prin hotărârea din 16 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cășuneanu împotriva Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la anularea ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare dnei Daniela Cășuneanu”.

La data de 27 martie 2015, Daniela Cășuneanu a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 16 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, invocând dezacordul cu aceasta.

Prin încheierea din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Daniela Cășuneanu împotriva hotărârii din 16 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău și s-a acordat termen pînă la data de 16 iunie 2015 ora 10:00 pentru prezentarea apelului cu indicarea motivelor de fapt și de drept.

La data de 15 septembrie 2015, Daniela Cășuneanu a declarat recurs împotriva încheierii din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, solicitînd casarea acesteia, cu remiterea pricinii la rejudecare.

Prin încheierea din 28 octombrie 2015 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul declarat de Daniela Cășuneanu și s-a menținut încheierea din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău.

La data de 11 ianuarie 2016, Daniela Cășuneanu a depus o cerere prin care a solicitat acordarea unui termen pentru prezentarea apelului motivat.

Prin încheierea din 12 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Daniela Cășuneanu împotriva hotărârii din 16 martie 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău.

La data de 15 februarie 2016, Daniela Cășuneanu a declarat recurs împotriva încheierii din 12 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău solicitînd casarea acesteia, cu remiterea pricinii la rejudecare.

În motivarea recursului s-a invocat că nu este de acord cu încheierea contestată, iar argumentele instanței de apel contravin circumstanțelor cauzei.

Menționează că, la materialele pricinii lipsesc careva confirmări care ar proba faptul că prima instanță a înștiințat părțile despre redactarea hotărârii motivate și a procesului verbal al ședinței de judecată. În opinia sa, instanța de fond a redactat procesul verbal al ședinței de judecată și hotărârea motivată în termeni avansați.

Afirmă că, în contextul circumstanțelor date precum și instanța de judecată nu i-a oferit acces la materialele pricinii, deoarece nu ar fi fost redactat procesul-verbal al ședinței de judecată, a depus cerere prin care a solicitat că să-i fie expediată și hotărârea motivată în limba rusă pe lângă hotărârea motivată în limba de stat. Până în prezent nu a primit de la prima instanță nici copia hotărârii redactate integral în limba de stat și nici în limba rusă.

Consideră că, prin această i-au fost încălcate drepturile procedurale, deoarece nu i-a fost expediată copia hotărârii redactate, ce i-ar fi permis să prezinte contraargumente la hotărârea contestată.

Opinează că, nu corespunde circumstanțelor de fapt constatările instanței de apel precum că nu ar fi îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel, deoarece încheierea din 02 iunie 2015 a instanței de apel a recepționat-o la data de 26 august 2015.

Indică că, instanța de apel eronat a aplicat și interpretat normele de drept procedural, prin ce eronat a concluzionat, deoarece nu a studiat materialele pricinii, care atestă lipsă confirmărilor de expediere/recepționare a hotărârii motivate.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea la data de 12 ianuarie 2016, iar recursul a fost declarat de Daniela Cășuneanu, la data de 16 februarie 2016, conform sigiliului Oficiului Poștal (f.d.40).

Materialele pricinii atestă că Daniela Cășuneanu nu a fost prezentă la pronunțarea încheierii contestate. Încheierea contestată a fost expediată în adresa părților la data de 20 ianuarie 2016, însă recurenta a recepționat-o la data de 01 februarie 2016, conform sigiliului poștal aplicat pe plicul anexat în copie la cererea de recurs (f.d.39). Înscrisuri care să ateste contrariul, la materialele pricinii lipsesc.

În conformitate cu art. 112 alin. (3) Cod de procedură civilă, actul de procedură pentru care este stabilit un termen poate fi îndeplinit până la ora 24 a ultimei zile din termen. Dacă cererile de apel sau de recurs, documentele sau sumele bănești au fost predate la oficiul poștal sau la telegraf, sau prin alte mijloace de comunicație înainte de ora 24 din ultima zi a termenului, actul de procedură se consideră îndeplinit în termen.

Astfel, Colegiul consideră că recursul declarat de Daniela Cășuneanu la data de 16 februarie 2016, este în termen.

Examinând temeiurile recursului, în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Daniela Cășuneanu întemeiat și pasibil de a fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se

consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că prin încheierea din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Daniela Cășuneanu împotriva hotărârii din 16 martie 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău și s-a acordat termen pînă la data de 16 iunie 2015 ora 10:00 pentru prezentarea apelului cu indicarea motivelor de fapt și de drept (Vol.II, f.d.3-4).

La data de 15 septembrie 2015, Daniela Cășuneanu a declarat recurs împotriva încheierii din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, solicitînd casarea acesteia, cu remiterea pricinii la rejudecare (Vol.II, f.d.14-15).

Prin încheierea din 28 octombrie 2015 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul declarat de Daniela Cășuneanu și s-a menținut încheierea din 02 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău (Vol.II, f.d.21-23)

La data de 11 ianuarie 2016, Daniela Cășuneanu a depus o cerere prin care a solicitat acordarea unui termen pentru prezentarea apelului motivat (Vol.II, f.d.28).

Prin încheierea din 12 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Daniela Cășuneanu împotriva hotărârii din 16 martie 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău (Vol. II, f.d.33-34).

Ca temeii în restituire a cererii de apel s-au invocat prevederile art.369 alin.(1) lit.a) Cod de procedură civilă, precum că apelanta nu ar fi îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel.

La caz, Colegiul reiterează prevederile art. 368 alin.(1) Cod de procedură civilă, care stipulează oportunitatea acordării apelantului unui termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Colegiul reține că legislația în vigoare nu stabilește un termen expres pentru înlăturarea neajunsurilor, dar se presupune a fi un termen rezonabil și suficient pentru apelant pentru a efectua anumite acțiuni procesuale prealabil desfășurării ședinței de examinare a cererii de apel.

În conformitate cu art. 110 Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În conformitate cu art. 113 alin. (1) Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător).

În acest context este de menționat că neajunsurile actului procedural, în speță, cererea de apel, pot fi înlăturate pînă la termenul indicat de instanța de judecată sau

cel târziu pînă la prima ședință de judecată cînd instanța și urmează să se expună asupra restituirii cererii de apel.

La acest capitol, instanța de recurs reține că apelanta/recurenta Daniela Cășuneanu a solicitat prin cerere acordarea unui termen pentru prezentarea apelului motivat, fapt menționat și supra, însă instanța de apel a eludat acest aspect. Or, din textul încheierii contestate nu se profilează faptul că instanța de apel ar fi supus aprecierii argumentele apelantei/recurenteii invocate în cererea de amînare.

Mai mult, instanța de apel nici nu a făcut careva referiri la această cerere.

Tot aici, este de menționat că la exercitarea căii de atac – apelul, persoanele în drept să declare apel, dispun de anumite drepturi și obligații. La rîndul său instanța de apel, este obligată de a respecta procedura examinării pricinii în apel la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri, cît și în cadrul dezbaterilor judiciare.

Concomitent, Colegiul reține și faptul că la acordarea termenului întru înlăturarea neajunsurilor la depunerea cererii de apel, instanța de apel nu a luat în considerare și faptul că Daniela Cășuneanu a solicitat să i se elibereze hotărîrea motivată a primei instanțe atît în limba de stat, cît și în limba rusă, care nu a recepționat-o, fapt invocat și de recurentă.

În conformitate cu art. 236 alin.(5), (6), (8) Cod de procedură civilă, instanța de judecată va întocmi hotărîrea integrală dacă: a) participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 30 de zile este un termen de decădere; b) participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, depun cerere de apel; c) hotărîrea judecătorească urmează să fie recunoscută și executată pe teritoriul altui stat. (6) În cazurile prevăzute la alin.(5), completul de judecată va întocmi hotărîrea integrală în termen de 15 zile de la data solicitării, atacării sau pronunțării dispozitivului hotărîrii, după caz. (8) Hotărîrea integrală se remite participanților la proces în termen de 5 zile.

Conform art. 100 alin.(1) Cod de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoreesc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Sub acest aspect, Colegiul relevă că prin scrisorile de însoțire a judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău se atestă că la data de 15 aprilie 2015 a fost expediată părților copia hotărîrii motivate (Vol.I, f.d.233), însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Prin urmare, Colegiul consideră fondat argumentul recurenteii precum că nu a recepționat hotărîrea motivată a primei instanțe în limba de stat, cu atît mai mult în limba rusă.

În conformitate cu art. 24 Cod de procedură civilă,

(1) Judecarea pricinilor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba moldovenească.

(2) Persoanele interesate în soluționarea pricinii care nu posedă sau nu vorbesc limba moldovenească sînt în drept să ia cunoștință de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret.

(3) Prin încheiere a instanței, procesul se poate desfășura și într-o limbă acceptabilă pentru majoritatea participanților la proces.

(4) În cazul în care procesul se desfășoară în o altă limbă, instanța emite hotărîrea în mod obligatoriu și în limba moldovenească.

(5) Actele de dispoziție ale instanței judecătorești se înmînează participanților la proces, fiind perfectate în limba în care se desfășoară procesul ori, la solicitare, în limba de stat.

La caz, Colegiul notează că procesul s-a desfășurat în limba de stat, însă recurenta a solicitat eliberarea hotărîrii motivate inclusiv și în limba rusă, pe care o posedă.

În atare circumstanțe, Colegiul remarcă ca fiind relevant argumentul recurenteii precum că nerecepționarea hotărîrii motivate a primei instanțe, a lipsit-o de posibilitate de a prezenta cererea de apel cu motivele de fapt și de drept în termen, circumstanță eludată de instanța de apel.

În consecință, Colegiul precizează că apelanta a fost în imposibilitate de prezenta cererea de apel cu motivele de fapt și de drept, în condițiile cînd nu a primit hotărîrea redactată integral a primei instanțe, deoarece litigiul a fost examinat în lipsa acesteia, ceea ce se profilează și din textul hotărîrii motivate (Vol. I, f.d. 228 verso).

În contextul dat, Colegiul conchide că apelanta/recurenta nu a beneficiat de un termen rezonabil în condițiile legii întru înlăturarea neajunsurilor, iar instanța de apel urmează a asigura, atît părții reclamante, cît și părții pîrîte, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului .

Astfel, constatarea instanței de apel precum că apelanta nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel, în condițiile cînd a fost eludat faptul că Daniela Cașuneanu nu a beneficiat de copia hotărîrii motivate nici în limba de stat, nici în limba rusă, nu poate fi calificată decît o îngrădire a accesului la justiție a Danielei Cașuneanu, garantat de prevederile art. 20 al Constituției RM și art. 5 Cod de procedură civilă, conform cărora orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Totodată, Colegiul notează, că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hotărîrea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25 februarie 1982). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hotărîrea Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii recurate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o îngrădire a Danielei Cașuneanu de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și îngrădirea accesului la justiție.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CtEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurent sunt întemeiate și confirmate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa încheierea instanței de apel din 12 ianuarie 2016, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admit recursul declarat de Daniela Cășuneanu.

Se casează încheierea din 12 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Cășuneanu împotriva Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu privire la anularea ordinului nr.62-e din 29 februarie 2012 „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare dnei Daniela Cășuneanu”, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală